

Conference name - «Integration of science and practice as a mechanism of effective development»

Section name - Pedagogical Sciences

THE HIGHER EDUCATION APPLICANTS' RESEARCH COMPETENCE STRUCTURE

Nikolaeva Sofiya Yuriivna

d. p.s. professor, professor of the Department of
pedagogy and methods of teaching foreign languages
Kyiv National Linguistic University
nikolaeva.ku@gmail.com

Chernysh Valentyna Vasilivna

d. p.s. professor, the head of the Department of
pedagogy and methods of teaching foreign languages
Kyiv National Linguistic University
chernysh_val@ukr.net

Diachkova Yana Olehivna

PhD, associate professor of the Department of Foreign
Languages of the Faculty of Economics
Taras Shevchenko National University of Kyiv
yanadyachkova24@gmail.com

Проблема підвищення якості наукової діяльності здобувачів вищої освіти та науковців була і залишається актуальною в Україні протягом багатьох років. Це підтверджується прийнятими Законами України (наприклад: Про вищу освіту, Про наукову і науково-технічну діяльність, Про наукову і науково-технічну експертизу, Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки, Про наукові парки тощо); Постановами Верховної Ради України (наприклад: Про встановлення іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених; Про Премію Верховної Ради України молодим ученим); Указами Президента України (наприклад: Про Положення про щорічні гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень; Про гранти Президента України для обдарованої молоді; Про додаткові заходи щодо підтримки молодих учених); Постановами Кабінету Міністрів України (наприклад: Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти; Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів; Про затвердження Порядку рішень присвоєння вчених звань; Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників; Питання навчання студентів та стажування (наукового стажування) аспірантів, ад'юнктів і докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном тощо).

Міністерство освіти і науки України регулює наукову діяльність різних наукових інституцій та закладів вищої освіти. Наведемо приклади окремих напрямів діяльності: атестація кадрів вищої кваліфікації; відкрита наука; державна атестація закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності; державне замовлення на науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію; конкурсні відбори наукових, науково-технічних робіт та проєктів; міжнародні наукові проєкти; наука в університетах та інші ([https://mon.gov.ua /tag/наука? &type = all&tag=наука](https://mon.gov.ua/tag/наука?&type=all&tag=наука)).

У закладах вищої освіти формуються наукові школи; працюють аспірантура, докторантура, спеціалізовані вчені ради, разові спеціалізовані вчені ради для захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії; освітньо-наукові центри; наукові товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених; наукові гуртки тощо. Отже, можемо констатувати, що проблема підвищення якості наукової діяльності *залишається актуальною* і пов'язана з формуванням *науково-дослідницької/дослідницької компетентності* студентів бакалаврату, магістратури, аспірантури та науковців.

Цій проблемі присвятили свої дослідження чисельні науковці: М. Архіпова, Т. Байбара, М. Головань, М. Євтух, Н. Любчак, І. Фролова, Н. Сосницька, В. Шарко, В. Яценко та інші. За *останні п'ять років* результати своїх наукових розвідок у цій сфері опублікували: П. Хоменко та В. Стадниченко, 2020; В. Барабаш, Л. Глебова та А. Мехеда, 2020; Н. Варга, 2020; В. Мелешко, 2020; В. Федорчук, 2022; О. Торічний та Є. Денисенко, 2022; І. Олійник, 2022; О. Штонда, С. Білецька, О. Проскурня, 2022; Є. Сипчук, 2022; Л. Височан, О. Юденкова та Я. Капранов, 2023; А. Боровик, О. Дубініна, 2023; Г. Сердюк 2023; Т. Житомирська, 2023 та інші.

В основному дослідниками *розглянуто такі питання:*

- назва компетентності (дослідницька чи науково -дослідницька);
- дослідницька компетентність як педагогічна проблема;
- підходи до визначення поняття «дослідницька компетентність»;
- зміст дослідницької компетентності;
- етапи формування дослідницької компетентності;
- компоненти дослідницької компетентності;
- види дослідницької компетентності;
- методологічні підходи до формування дослідницької компетентності та деякі інші.

Огляд публікацій дозволяє констатувати, що недостатньо дослідженою залишається проблема структури дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти в цілому та в галузі освіти (методики навчання іноземних мов і культур) зокрема.

Насамперед визначимося з тлумаченням *терміну* «дослідницька компетентність». В опублікованих працях запропоновано значну кількість трактувань. Наприклад: «Дослідницька компетентність – це цілісна,

інтегративна якість особистості, що поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід діяльності дослідника, ціннісні ставлення та особистісні якості і виявляється в готовності і здатності здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування методів наукового пізнання, застосування творчого підходу в цілепокладанні, плануванні, прийнятті рішень, аналізі та оцінці результатів дослідницької діяльності» (М. Головань, В. Яценко) у 2012 році до «Research competence encompasses methodological knowledge, research process skills, and information retrieval abilities» (K-S Besa) у 2023 році. Обгрунтованим вважаємо твердження, що загальноприйнятого визначення шуканої компетентності не існує. У цій публікації під дослідницькою компетентністю навчання іноземних мов і культур здобувачів вищої освіти ми розуміємо *здатність студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури ефективно самотійно реалізувати наукове дослідження на необхідному рівні.*

Для визначення *структури дослідницької компетентності* здобувачів вищої освіти ми зробили огляд поглядів науковців на цю проблему. Загалом проаналізували 25 авторських пропозицій. Наведемо кілька прикладів з платформи SCISPACE «The Fastest Research Platform Ever» All-in-one AI tools for students and researchers (<https://typeset.io/questions/what-is-the-definition-of-research-competence -4t4sv5h34j>):

- «Research competence is a holistic quality combining knowledge, skills, and attitudes for conducting research to acquire new knowledge. It includes motivation, methodology mastery, creativity, and self-reflection (O. Bida et al.).
- Research competence is the integrative ability to utilize methodological knowledge, research techniques, and readiness for professional application, particularly emphasized in master's level education for future educators (O. Shtonda et al.).
- Research competence is the integrated quality of a future coach, encompassing knowledge, skills, and research experience in physical education. It involves scientific knowledge application for effective sports selection and training processes (A. Proskurin et al.).
- Research competence refers to the ability to conduct research effectively... it involves skills like organization, communication, and collaboration for knowledge advancement (E. Araoz et al.).
- Research competence encompasses knowledge, skills, abilities, and actions in uncertain situations. It includes intellectual, practical, and organizational skills, creativity, emotional intelligence, and problem-solving capabilities (V. Hladkova).
- Research competence is the ability to independently acquire new knowledge through research activities, reflecting students' thinking processes and skills, developed through practical tasks and interdisciplinary links in the educational process (V. Matsyuk).

- Research competence is the ability to conduct effective research, integrating knowledge, skills, and motivation. It involves understanding the structure, content, and value of research activities within educational frameworks (Y. Stezhko).
- Research competence refers to the ability to critically assess, reflect, and conduct research effectively, essential for college students in adapting to changing environments and developing necessary skills for the digital society (A. Tanikulova).
- Research competence is the ability to conduct scientific research effectively, including literature search, critical analysis, problem formulation, method selection, data processing, and presentation of findings in academic settings (O. Khaniukov).
- Research competence involves skills like state-of-the-art reviewing, communicative abilities, and scientific content acquisition. It aids undergraduates in Education Sciences to navigate a dynamic world effectively (A. Ciraso-Calí).
- Research competence encompasses skills like problem-solving, critical thinking, information search, and technology use. It involves acquiring, analyzing, and applying knowledge effectively in scientific and professional settings (A. P. Guzmán et al.).
 - Research competence refers to the ability to conduct research effectively. In the context of ... university students, it involves skills like organization, communication, and collaboration for knowledge advancement (E. G. E. Araoz»).

Порівняльний аналіз вищенаведених та інших опрацьованих наукових думок щодо структури дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти дозволяє стверджувати, що остаточного розв'язання цієї проблеми не існує. Майже всі дослідники вносять до структури дослідницької компетентності знання та вміння. Що ж до інших компонентів то спостерігається значний розкид: мотивація, креативність, критичне мислення, рефлексія, комунікація, досвід наукової діяльності, готовність до реалізації наукових розвідок у професійній діяльності, володіння технологіями реалізації наукового дослідження та співпраці тощо.

Вважаємо, що структура дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти в галузі навчання іноземних мов і культур має розроблятися з урахуванням рекомендацій Національної рамки кваліфікацій України [1]. Нагадаємо, що згідно з цим документом опис кваліфікаційних рівнів містить такі компоненти: знання, вміння / навички, комунікацію, відповідальність та автономію. У зазначеному документі терміни вживаються у такому значенні: «Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю результатів навчання, які є характерними для кваліфікацій відповідного рівня. Знання – осмислена та засвоєна суб'єктом інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності; вони поділяються на емпіричні (знання фактів та

уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні). уміння/навички – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв’язання проблем. Уміння/навички поділяються на когнітивні (що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення) і практичні (що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів, комунікацію). Комунікація – взаємодія осіб з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності. Відповідальність і автономія – здатність особи застосовувати знання та навички самостійно та відповідально [1]. У наших попередніх публікаціях обґрунтовано раціональність такого підходу [2, 3].

Отже, вважаємо, що *структура дослідницької компетентності в галузі навчання іноземних мов і культур* може бути представлена таким набором підкомпетентностей: знання про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур; уміння в дослідницькій діяльності в галузі навчання іноземних мов і культур; комунікація про дослідницьку діяльність в галузі навчання іноземних мов і культур; відповідальність та автономія в реалізації дослідницької діяльності в галузі навчання іноземних мов і культур (див. рис. 1).

Рис.1. Структура дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти в галузі навчання іноземних мов і культур

Наступним кроком відповідно до теорії структур має бути визначення структури кожної з підкомпетентностей, які складаються з

мікрокомпетентностей для конкретного рівня освіти (бакалаврату, магістратури, аспірантури) та для кожного з курсів навчання. Продемонструємо це на прикладі підкомпетентності 1 (див. рис. 2).

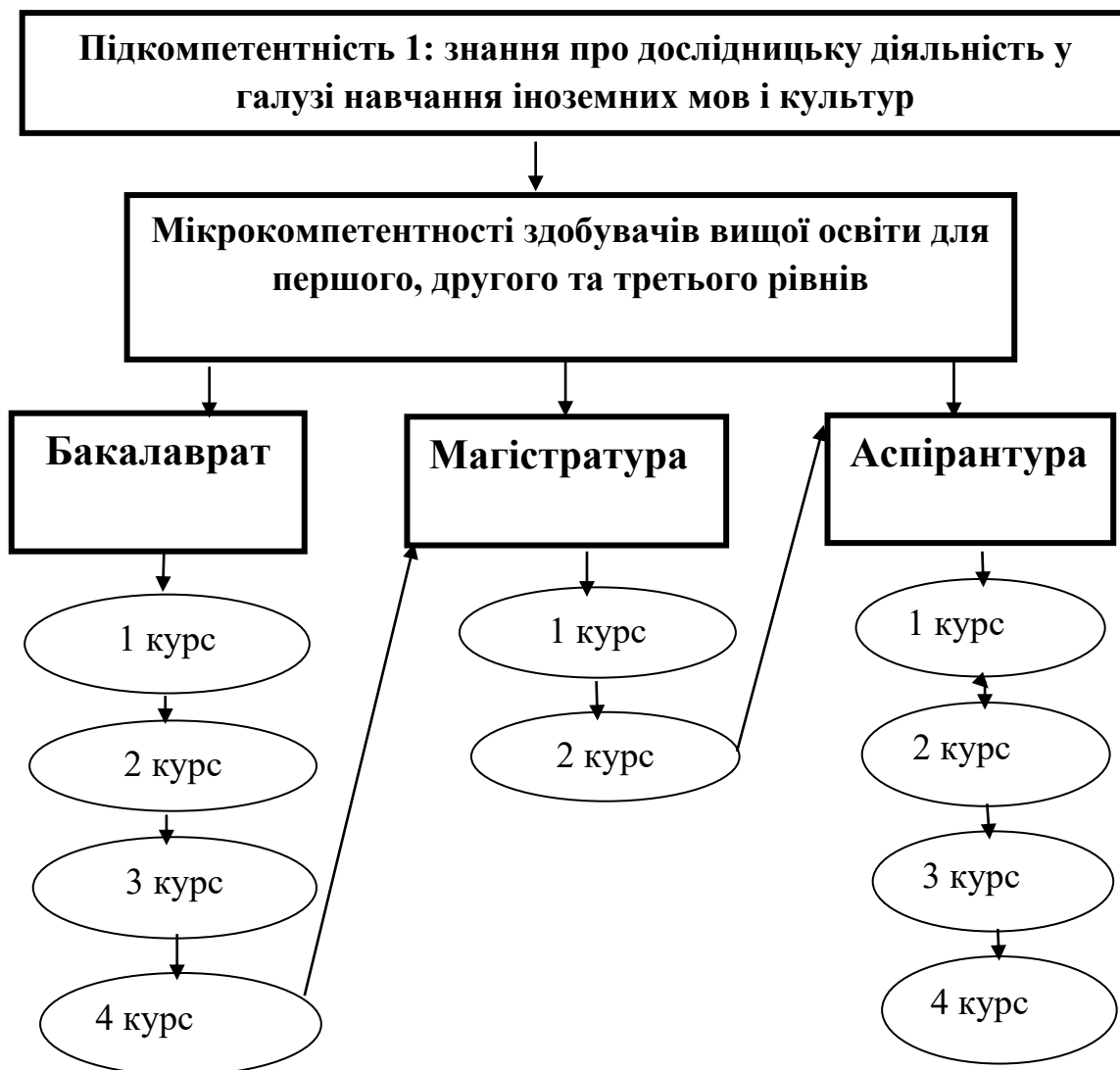

Рис. 2. Структура підкомпетентності «Знання про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур»

Так, до підкомпетентності 1 входять чотири мікрокомпетентності: мікрокомпетентність 1: знання студентів першого курсу про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур; мікрокомпетентність 2: знання студентів другого курсу про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур; мікрокомпетентність 3: знання студентів третього курсу про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур; мікрокомпетентність 4: знання студентів четвертого курсу про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур. Підкомпетентність 1 «Знання про дослідницьку діяльність у галузі навчання іноземних мов і культур» для магістратури буде складатися з двох мікрокомпетентностей, а для аспірантури з чотирьох. Водночас допускаються варіанти в залежності від кількості років навчання.

Аналогічно можна представити структуру інших підкомпетентностей та мікрокомпетентностей. Кількість курсів навчання на кожному з рівнів освіти може змінюватися відповідно до конкретного навчального плану та певної освітньої чи освітньо-наукової програми.

Список літератури:

1. Національна рамка кваліфікацій. (2020). № 519.
https://ips.ligazakon.net/document/KP111341?an=1&ed=2020_06_25
2. Николаева С. Ю., Черныш В. В., Дьячкова Я. О. (2024) Структура компетентності в академічній доброчесності здобувачів вищої освіти. *Іноземні мови*. (1), 3 – 11.
DOI: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.1>
3. Nikolaeva S., Chernysh V., & Diachkova Y. (2024). The higher education applicants' academic integrity: test structure. *Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference. Madrid, Spain*. 2024. Pp. 229-236.
<https://isg-konf.com/modern-technologies-and-processes-of-implementation-of-new-methods/>